

**CONSEIL DE
L'EUROPE**

**AVRUPA
KONSEYİ**

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Serdar ÖZCAN - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:55427/00)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRASBOURG

8 Nisan 2004

Serdar Özcan'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna 2 Şubat 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur. Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Mersin barosu avukatlarından M. Erdoğan tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

Başvuran 1976 doğumlu olup başvurunun yapıldığı sırada İskenderun Cezaevinde tutuklu bulunmaktadır.

25 Ocak 1999'da başvuran evinde bulunan aile üyeleri ve arkadaşları ile birlikte Mersin Emniyet Müdürlüğü polisleri tarafından göz altına alınmıştır.

29 Ocak 1999 tarihinde başvuran Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş, aynı gün yetkili hakim karşısına çıkarılmış burada tutuklama kararı verilmiştir.

17 Şubat 1999'da Başsavcı aralarında askeri hakimlerin de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi heyeti karşısında başvurunu yasadışı bir örgüte üye olma suçu ile itham ederek 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun 5. ve TCK'nın 168 § 2 maddelerine dayanarak mahkumiyetini talep etmiştir.

DGM önünde başvuran hakkında yapılan suçlamaları kabul ederek sözkonusu örgütün eylemlerini sürdürmekten vazgeçmeyeceğini ifade etmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemesi 3 Haziran 1999 tarihli kararıyla başvuran hakkında yapılan suçlamaları yerinde bulmuş ve başvurunu 15 yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Mahkeme gerekçede adı geçen yasadışı mezkur örgüte mensup faaliyetleri sürdürdüğünün tespit edildiğini, evinde yapılan aramalar neticesinde çeşitli kasetlerin ve yayınların bulunduğunu kaydetmiştir.

Başvuran Yargıtay'a giderek temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Yargıtay 9 Eylül 1999 tarihli kararı ile ilk derece mahkemesinin 3 Haziran 1999 tarihli kararını onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİNE İLİŞKİN

Başvuran kendisini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesinin bir yandan bünyesinde askeri hakim bulundurması nedeniyle, diğer yandan göz altında bulunduğu sırada avukatının bulunmaması nedeniyle «tarafsız ve bağımsız» bir mahkeme olarak kabul edilemeyeceğini iddia etmekte ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının savunma haklarına riayet etmemesi ve Başsavcının tebliğnamesinin tebliğ edilmemesi nedeniyle AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3 b) ve c) maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

AIHM, mahkemenin bu yöndeki içtihatları (Bkz. özellikle Çıraklar-Türkiye kararı, 28 Ekim 1998, 1998-VII) ve mahkemeye sunulan unsurlar ışığında başvurunun esas bakımından incelenmesi gerektiğine itibar etmekte ve başvuruyu kabul edilemez bulmak için bir gerekçe bulunmadığını ifade etmektedir.

B. Esasa ilişkin

1. Devlet Güvenlik Mahkemesinin Tarafsızlığına ve Bağımsızlığına İlişkin

Mahkeme daha önceki kararlarda buna benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AIHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği yönünde sonuçlandırıldığını ortaya koymaktadır. (Bkz. söz edilen Özel kararı, §§ 33-34, ve Özdemir kararı, §§ 35-36).

AIHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını incelemektedir. Başvuranın «ulusal güvenliğe» yönelik işlenen suçlardan yargılanmasının anlaşılabilir olduğu, bunun yanı sıra başvuranın aralarında askeri bir hakimin de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin TCK'ya dayalı olarak yapmış olduğu yargılama hususunda endişe duymasının yerinde olduğu kanısındadır. Üstelik Devlet Güvenlik Mahkemesinin davanın gerekçesine yabancı mülahazalar ışığında başvuran hakkında sebepsiz bir yargı kararı aldığı sonucu çıkmaktadır. Bu nedenle başvuranın bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin dikkate alınması gerekmektedir. (sözü edilen Incal kararı s. 1573, § 72).

AIHM, başvuranı yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesinin AIHS'nin 6 § 1 maddesinde yer alan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı sonucuna varmaktadır.

2. Cezai Yargılama Sürecinin adilliği hakkında

Hükümet bir ihlalin bulunduğu iddiasına karşı çıkmaktadır.

AIHM, benzer davalarda da dile getirildiği üzere tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin her halükârda adil ve hakkaniyete uygun bir yargılama sürecini garanti altına alamayacağını hatırlatmaktadır.

Başvuranın bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğinin tespiti ışığında Mahkeme mevcut şikayeti incelemeye gerek duymamaktadır (Bkz. diğerleri arasında sözü edilen Çıraklar kararı, s. 3074, §§ 44-45).

II. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AIHS'nin 41. maddesinde yer alan unsurlar.

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran 20.000 Euro'ya denk düşen maddi ve manevi zarara uğradığını iddia etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

İddia edilen maddi tazminata ilişkin AİHM, Devlet Güvenlik Mahkemesi önündeki sürecin Sözleşmenin ihlali ile sonuçlanmadığı haller üzerinde durmadığını kaydederek başvurana bu yönde bir tazminat ödenmesine gerek olmadığını ifade etmektedir. (Findlay-İngiltere kararı, 25 Şubat 1997, s.284, § 85).

Manevi tazminatla ilgili olarak Mahkeme, olayların koşulları dikkate alındığında ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna karar vermiştir. (söz edilen Çıraklar kararı, s. 3074, § 49).

AİHM, bir başvuran hakkında verilen mahkumiyetin, 6 § 1 maddesine göre tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği kanaatinde olduğunda, prensip olarak en uygun tazminin, zamanında, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından başvurayı yeniden yargılamanın olacağı kanaatine varmaktadır (Bkz. sözü edilen Gençel kararı, § 27).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, Mahkeme organları nezdinde yaptıkları masraf ve harcamalara ilişkin 2.000 Euro tazminat talebinde bulunmuş fakat bu yönde kanıtlayıcı hiçbir belge sunmamıştır.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

Mahkeme hakkaniyete uygun olarak başvurana 2.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Temerrüt Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı % 3 'lük bir faiz oranının uygulanacağını belirtmektedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir *olduğuna*;
2. Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız bir mahkemeden yoksun bulunması nedeniyle AİHS'nin 6 § 1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHM'nin 6. maddesine ilişkin diğer şikayetlerin incelenmesine gerek *olmadığına*;
4. Mevcut kararın manevi tazmin için başlı başına yeterli *olduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek KDV, pul, harç ve masraflarla birlikte, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin başvurana masraf ve harcamalar için 2.000 (iki bin) Euro *ödemesine*;

b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Hükümetin, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi *uygulamasına*;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77 §§ 2 ve 3. maddelerine uygun olarak 8 Nisan 2004 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.